

ARBEIDERKLASSE OG BORGERSKAP

I OSLO

Innledning på Oslo RVs skoleringsmøte 24. mai 1983.
Innleder: Erling Folkvord.

Flere eks. kan bestilles fra
Oslo RVs kontor, tlf. 41 40 32.
Ktr.adr.: Bernt Ankersgt. 6 B.
Postadr.: Boks 211, Sentrum, Oslo 1.

Pris kr. 10,-.

Denne innledninga skal dreie seg om klasseinnholdet i kommune-politikken.

Det er slik at borgerskapets og arbeiderklassens interesser står mot hverandre i den daglige politikken. Derfor bør valgkampen vår preges av klasseagitasjon der vi drar fram enkeltteksempel fra den daglige klasseundertrykkinga, setter det i sammenheng med det kapitalistiske systemet og argumenterer for sosialisme og revolusjon. For at arbeidsfolk sjøl må få makta i stat og kommune.

Kommunebyråkratiet og de borgerlige politikerne er udugelig til å løse vanlige folks problemer. Men det betyr ikke at systemet og politikerne er udugelige i enhver sammenheng. Systemet er bra nok for borgerskapet. Når det er udugelig for arbeidsfolks behov, så skyldes jo det først og fremst at det er det som er sjølve poenget. Både stat og kommune er deler av det maktapparatet som er oppretta for å sikre borgerskapets klasseherredømme. Oslopolitikken er full av store og små eksempler på at det er sånn det fungerer i det daglige.

Oslo er prega av økonomiske og klassemessige motsetningsforhold som er skapt av kapitalismen, og som kapitalismen ikke kan løse. Motsigelsen mellom borgerskap og arbeiderklasse er sjølsagt viktigst. Og den setter derfor også sitt preg på alle sider av det kommunalpolitiske arbeidet i byen. Og om det er problemer som ikke er uløselige, så er det bare de "løsningene" som passer borgerskapet som blir gjennomført.

Byen vokste fram i takt med de nye mulighetene til å tilegne seg privat rikdom, som industrialiseringa skapte for borgerskapet. Fra 1855 til 1900 ble folketallet mer enn femdoblet innenfor det området som i dag er Oslo kommune. Det var kapitalistenes profittmuligheter som styrte byutviklinga, ingenting annet. Mange av arbeiderstrøka på indre østkant ble bygd i slutten av denne perioden.

Og det er den samme profittjakta som har styrt byutviklinga seinere. Og det er de samme lovmessighetene som kommer til å styre en slags delvis avvikling av byen i de nærmeste tiåra.

Oslo vokste fram fordi investeringer i industrien her var høgprofitabelt og fordi det var transportknutepunkt, særlig for import og eksport. Fra slutten av 60-tallet har Oslos andel av industriinvesteringene i Norge gått ned og ned. Årsaken er sjølsagt at den største profitten nå er å finne helt andre steder.

I løpet av hundreåret fra 1860-tallet til 1960-tallet skapte kapitalismen et bysamfunn som den nå prøver å stikke av fra.

Over hele den vestlige verden er det liknende tilstander. Storbyene råtner opp. Kvartal etter kvartal blir liggende som tomme ruiner og som ubestridelige bevis på hva profittstyrt bypolitikk fører til.

Det er en kjent sak at forholda blir aller jævligst i de største byene. Oslo er sånn sett en "liten storby", men det er neppe snakk om anna enn stor gradsforskjell. Denne forskjellen er imidlertid en trøst for noen, særlig framfor et kommunevalg. I siste medlemsblad i Oslo Høyre er det intervju med bystyremedlem Kari Garmann som og er boligpolitisk rådgiver for kommunalministeren. Hun er kommet hjem fra boligministermøte i Paris og har følgende oppmuntring til Høyres valgarbeidere: "Når det gjelder bypolitikk, var det litt "godt" å registrere at våre problemer i Oslo er nokså begrensede sammenlignet med andre større europeiske byer". (Oslo og Vi, nr 4, mai 1983.) For Garmann sjøl er det sikkert også "litt godt" at hun bor i Holmenkollåsen slik at hun er uberørt også av Oslos "begrensede" problemer.

Oslos "svarte hull"

Et av de store problema i Oslo, som forøvrig ikke blir omtalt i borgerlig politisk debatt, er at en fjerdepart av sentrumsområdet ligger brakk. Kapitaleierne investerer som kjent der profitten er størst, og det er altså ikke i Oslo.

Et av de største svarte hulla er Vaterlandområdet. Her ble bolighus og skole revet, dels på 50-tallet og resten på 60-tallet. Her skulle det i sin tid bli et gigantisk forretningscenter. Planlegginga foregikk på 60-tallet i Den norske Creditbanks regi, og under daglig ledelse av advokat og Anders Lange-aktivist Erik Gjems Onstad. Hele prosjektet ble mislykka. Og det ble aldri tatt et spadetak eller lagt en murstein i Gjems Onstads forretningsparadis. Hovedårsaken er nok at DNC-ledelsen fant ut at prosjektet var for usikkert, det var ikke sikkert at det var profitabelt nok. Men det hele ble selvfølgelig avslutta på en måte som sømmer seg for borgerskapet. DNC ga kommunen skylda for hele miseren. Og derfor driver Oslo kommune fortsatt og betaler årlige renter og avdrag på ei 30-40 millioners erstatning til DNCs aksjonærer. Og DNC bruker litt av disse skattepengene til å betale ut en feit livsvarig pensjon til høyesterettsadvokat Gjems Onstad, mannen som mer enn noen er personlig ansvarlig for den skrinlagte fiaskoen.

Oslo kommunes ledelse er imidlertid igang med et nytt prosjekt for brakkområdet på Vaterland. Det er laga en flott og fargerik engelskspråklig brosjyre for å få utenlandske finansfolk til å investere penger i et luksushotell og forretningscenter som det er meninga å bygge på slutten av 80-tallet. Finansrådmannens folk har bl.a. engasjert seg for å lokke den franske hotellkjeden Meridienne til Vaterland. På tomta der Vaterland skole var, og der Oslo ungdom drev aksjonen "Et sted å være" for snart 15 år sida, skal det bygges et hotellpalass som er litt høyere enn Postgirobygget. For at hotellgjestene skal få pene omgivelser skal det graves et stort høl der det nå er parkeringsplass, slik at en kan få en liten kunstig innsjø.

Kjerna i dette er at et av de gamle arbeiderstrøka i Oslo ble jevna med jorda. Og så blir kommunens penger og planleggingskapasitet brukt på å få til ei utnytting av området som er så profitabel at det er forenlig med den ubrytelige spilleregelen om at kapitalen skal investeres der profitten er størst. Om det heile blir like mislykka som Gjems-Onstads opplegg, kan vi være trygg på at det blir skattebetalerne som må betale den regninga også.

Et av de andre store brakkområda er Nyland med Vestbaneområdet som også vil bli liggende ubrukt viss Oslo S blir fullført. På Nyland er det slik at Fred Olsen på sin diskret måte har bestemt at området skal brukes slik at avkastninga blir maksimal. Dermed er både boligbygging og vanlig industri utelukka i utgangspunktet. Det er et sårt punkt for mang en Oslopolitiker at mangemillionæren fra Hvitsten har en slik vetorett over et nøkkelområde i Oslo Sentrum. Derfor lages det mange slags bortforklaringer. Arbeiderbladet skrev således på lederplass for en stund siden at "det kunne være både tradisjonsriktig og utbyggingsmessig lett å ta en del av området til den forlystelsespark og tivoli som byen lenge har savnet." I samme lederen drøfter Arbeiderbladet forøvrig problemene med å få til en fornuftig bruk av de svære arealene langs hamna. Overskrifta var "Byen Oslo i år 2000". De slår fast at debatten om havnearealene, og deriblant Nyland, "blir den kanskje viktigste debatt i dette århundre. Fordi skjebnen (!) vil at Oslo i de nærmeste år blir gitt en ny og i europeisk byhistorie enestående mulighet til å forme på nytt det fra naturens side mest sentrale avsnitt i byen". Ja Arbeiderbladet slår fast at "vi kan få en fullt utviklet, levende og pulserende europeisk by med alle de kvaliteter vi ønsker". (Leder i Arbeiderbladet 25.2.83.)

Jeg aner ikke hva sosialdemokratiets lederskribenter mener med "en fullt utviklet, levende og pulserende europeisk by". Virkeligheta er i alle fall at hvis området langs hvana skal forvandles slik Arbeiderbladet ønsker, så må det gjøres enorme grunnlagsinvesteringer. Og Oslo kommune har ikke de milliardene som trengs. Derfor er det eneste muligheten å lokke norske og utenlandske kapitalister til å investere. Og de lar seg sjølsagt ikke lokke uten at de får utnytte området slik det best passer deres profittbehov.

Oslo havn er en annen kapitalistisk tragedie. Havna er i ferd med å bli utkonkurrert bl.a. av den tidsmessige Scaniahavna i Gøteborg. Ei moderne havn er en forutsetning for å opprettholde øvrig transportnæring og varehandel gjennom Oslo. Her har Oslo forsømt seg, og sakker håpløst akterut. Et av

resultata er at svære areal langs havna står tettpakka med nyimporterte biler. I mangel av moderne havn, gjøres det forsøk på å opprettholde transporten over Oslo med å leie ut plass til langtidslagring av bl.a. importerte biler til dumpingpriser. Dette kan gå til en viss grad i en kort periode, men det er gudsjammerlig tafatt på sikt.

Borgerskapets politikere er ute av stand til å sikre ei planmessig utbygging av arbeidsplasser, boliger og transportnett. Derfor oppstår det transportproblem som virker uløselige innafor kapitalismen. Planen om å bygge Grunnlinja fra Børsen til Vestbanen er ikke bare diktert av oljeselskap og privatbilprodusenter. Slik som misforholdet mellom boliger, arbeidsplasser og kollektivtransportnett har utviklet seg, og med den godsmengden som transporteres på gummi hjul istedetfor på skinner, så trengs det et opplegg for å få rullende transport fra trafikkmaskinen over Østbanen og til den fire-felts motorvegen som starter ved Vestbanen. Men samtidig er det åpenbart for de fleste at det er den kapitalistiske planløsheten som er årsaken til at et sånt opplegg trengs. Derfor har det hittil vært politisk umulig å pløye ned de hundrevis av offentlige millioner som trengs for å få til noen hundre meter motorveg.

Det finnes nok av eksempler som viser det samme. 100 års kapitalistisk byutvikling i Oslo har skapt uløselige problemer når det gjelder arealutnyttning og transportavvikling. Sett ut fra vanlige Oslofolks synsvinkel er det absolutt bruk for områdene, men kapitalismen sjøl er et ugenomtregelig hinder for ei utnyttning ut fra befolkningas behov. For kapitalistene er det trolig lurest å la store deler av Oslo forbli brakkmark. Det er som kjent mer lønnsomt å investere andre steder i verden, for Fred Olsen såvel som for andre av de virkelige "byplanleggerne".

Vi bør bruke slike eksempler for å påvise at Oslo har bruk for sosialismen. Det er bare en sosialistisk stat der arbeiderklassen sjøl har makta, som kan sikre ei planmessig utnyttning av ressurser og grunnarealer. Etterhvert som det blir flere og flere "svarte hull" rundt omkring i byen, blir

dette mer og mer åpenbart. Vel og merke viss vi er pågående og utfordrer Stoltenberg og andre borgerlige politikere.

Hvem er Osloborgerskapet?

Det er bruk for at noen virkelig stiller seg til oppgave å svare på det spørsmålet. Vi har bruk for å få trekt borgerskapets liv og levnet fram i lyset. For sjølve sammensetninga av borgerskapet i Oslo og livsstilen deres vil gi oss masse gode kort på handa når vi skal agitere for at kapitalismen og borgerskapets statsmakt må erstattes med sosialismen og statsmakt for arbeiderklassen. Borgerskapet i Oslo er mangfoldig og sammensatt.

Vi har slike som Fremskrittspartiets Svein Erling Haugan, bystyremedlemmet som hamna i Oslo Kretsfengsel på grunn av for mye triksing med finansvirksomheta si.

Vi har slike som Høyres Ivar Odd Formo, medlem av Overlikningsnemnda i hovedstaden. Travel forretningsmann, som hadde gravd ned en skattefri formue på tre kvart million i utenlandsk valuta i garasjen sin.

Vi har Høyres kronprins Hens Svelland som er aktiv i hotellnæringa. En aktivitet som ved siste skattelikning gjorde det mulig for han å ende opp uten skattbar inntekt, sjøl om han har en kommunal gasje på drøye en kvart million.

Men de aller, aller fleste veit vi ingenting om. Fordi borgerskapet er lite mediakåte når det gjelder levekår og makt. Men vi kan i alle fall nevne noen viktige grupper:

- Kremen av eierinteressar i norsk industri, bank, forsikring og skipsfart finnes i Oslo. Klassekampens liste over "Oslo-millionærenes ti på topp" inneholder navn som Astrup, Lorentsen, Andresen og Langaard. Men de aller fleste av disse folka vet vi absolutt ingenting om.
- Det meste av toppsjiktet i statsbyråkratiet finnes i Oslo.

- De øverste lederne i de store organisasjonene er også et sjikt i borgerskapet. Toppene i landbruksorganisasjonene, samvirkebevegelsen og landsorganisasjonen er inga uvesentlig gruppe.
- Og så har Oslo kommune sjøl skapt et eget borgerlig sjikt av toppolitikere og toppbyråkrater.
- Handelsstand og mindre og mellomstore bedriftseiere er langt mere tallrike.
- Og det finnes også et ikke ubetydelig sjikt av spekulanter og forskjellige slags borgerlige oppkomlinger. Olav Thon er vel en av de som er mest kjent og har hatt størst suksess.

Kort sagt så er det slik at de viktigste og mektigste delene av det norske borgerskapet bur i Oslo. De har makta over statsapparatet og de har makta i kommunen. Og de bruker denne makta, til daglig, men som regel med mest mulig diskresjon. De ser seg best tjent med å arbeide diskret, uten å få offentlighetens lys retta mot seg.

Sektorpolitikk styrt av klasseinteresser

Men vi ss vi tar for oss resultatene av kommunalpolitikken, så er det ikke vanskelig å se at det er klassespørsmål det dreier seg om. På sektor etter sektor.

Ikke så rent få boligspekulanter bor i Holmenkollåsen. Mange av gårdene deres på Østkanten er prega av forslumming og forfall og tvilsomme leieavtaler. Både bygningskontroll, brannvesen og helseråd har formelt sett lovparagrafer som kan brukes til å tvinge igjennom utbedringer på gårdeiers regning. Men disse bestemmelsene brukes ikke. En gang Ellen Pedersen reiste en slik sak i bystyret, ble det svart at kommunen ikke hadde noen konto i budsjettet som kunne brukes til å finansiere den slags tvangstiltak mot gårdeierne.

På samferdselssektoren blir et par hundre millioner nå pløyd ned i Smestadkrysset. Det skal gjenoppstå som moderne og strømlinjeforma toplanskryss som gjør det enklere og raskere å komme inn mot byen med privatbil fra Holmenkollåsen, Røa og Ullernåsen. Mens ei løysing av de enorme miljøproblema for befolkninga langs E6 i Gamlebyen og på Vålerenga fortsatt er på planleggingsstadiet.

Innafor skolen har vi hittil fått to skolebruksplaner. Som helt naturleg tar for seg hvordan det er mulig å legge ned skoler og ødelegge skolemiljøer i Sentrum og østlige bydeler. Skolestyrets formann, som forøvrig sjølv bor på Romsås, vil helt sikkert avvise at dette er et klassespørsmål. Hun bruker nemlig ikke andre klassebegrep enn det som må til for å dele inn elevene i årskull. Når hun skal forklare hvorfor det bare er de østlige bydelene som blir plaga med skolenedleggelse, så vil hun vel i beste fall la seg presse til å si at det er her det er flest skoler, flest elever og dermed mest å spare på ei skikkelig omorganisering av skolene. Dessuten er det også der det har vært størst endringer i folketall og alderssammensetning. I de bydelene der de edlere deler av borgerskapet bor, er det liksom mer stabilt. Det var ikke så stor innflytting der på 60-tallet at det var grunn til å lage svære blokk-konsentrasjoner, og det er liksom mer ro og kontinuitet i miljøet. Og dermed mere stabilt elevtall.

Innholdet i skolen blir og mer og mer prega av klasseforskjell. Skolen er ikke gratis lenger. Det sies at Oslo-skolen bygger på "uendret ressurs pr. elev", men det er ikke sånn i praksis. F.eks. i ungdomsskolen er det en budsjett-post som skal brukes til undervisningsmateriell, lærebøker, materiell til valgfag osv. Regna pr. elev så skrumpa denne budsjettpostens verdi med 22,9 % fra 1976 til 1982. Viss standarden skal opprettholdes må derfor foreldrene trå til og kjøpe bøker og materiell. Dette kreves i større og større grad. For rikfolk er ikke dette noe problem. De kan alltid betale. Om nødvendig kan de betale for privatundervisning. For ungene til oss som ikke har sånne utveier blir det annerledes. Mindre ressurser på skolebudsjettet betyr

dårligere skole, sårligere kunnskapsnivå. Og det betyr mere trøbbel med å få seg jobb, mindre muligheter til å gjøre seg gjeldende i samfunnet seinere. Å forsvare skolen i dag er både en kamp for den enkelte ungen og for arbeiderklassens framtid.

At boligpolitikken er to slags politikk for to slags folk, det merker dei fleste. Den sosiale boligpolitikken er gråvlagt. Ved hjelp av reglene om ubegrensa rentefritak er den statlige boligsubsidieringa flytta fra å være boligpolitikk til å være skattepolitikk. Og subsidiene er dermed økt kraftig i omfang og flytta fra Groruddalen og Holmlia og over til Holmenkollåsen.

Men det finnes også en annen del av boligpolitikken der kommunen faktisk er velvillig mellommann og sørger for at rikfolk får bli rikere på arbeidsfolks bekostning. Ei lita gruppe spekulanter og advokater i Oslo har spesialisert seg på ulike varianter av hospits-, pensjonat og hybelutleie. Virksomhetas navn endres etter behov. Dette er et boligmarked for de som ikke lykkes i å skaffe seg vanlig leilighet i byen der boligkøene nå er fjerna. Denne råtne boligbusinessen der gjennomsnittsprisen for en forfallen hybel er 3-4000 kr. pr. måned, er ei av de sakene som aller mest grelt viser kommunens systematiske forakt for arbeidsfolk. Det begynner å bli velkjent at kommunens sosialetat bruker like mye penger i året på hospitsmarkedet som de bruker til å hjelpe hussøkere med lån til vanlig innskudd.

Av og til lykkes det å legge en liten kjelke i veien for enkelte av disse hospitssnylterne. Slik som at sosialetatens ledelse nå siste uka ble pressa til å avvikle samarbeidet med forretningsmannen som eier det ulovlig drevne hospitset Betifire på Ekeberg. - Men i all hovedsak fortsetter denne businessen der boligetat, sosialetat og diverse advokater med venner og forbindelser er innblanda.

Et lite eksempel kan illustrere kommunens rolle. Advokat Wellén, som forøvrig også er advokat for nevnte hospitseier

på Ekeberg, kjøpte i 1975 en gammel leiegård i Dalsbergstien. Prisen var 1,2 millioner kr. Han finansierte kjøpet med å utstede en obligasjon på 1,5 mill. kr. mot sikkerhet i gården. Eiendomskjøpet kosta altså ikke ett øre. Han ble gårdeier og fikk utbetalt 300 000 i kontanter i en og samme operasjon. Så er det slik at denne advokaten skylder Oslo kommune penger, det dreier seg om 1,2 millioner kr. Det ordnes også enkelt, med å utstede en ny obligasjon pålydende 1 200 000 kr. til Oslo kommune, mot sikkerhet i gården. Så skal gården leies ut, og hva er da mer naturlig enn et samarbeid med Oslo kommune? Jo, gården leies ut til bolig-etaten som så lager hybelhus for pakistanere. Senere har gårdeieren skrevet ut obligasjoner og fått utbetalt et par millioner til mot sikkerhet i samme gården. - Poenget er at kommunens krav i denne gården nøyaktig tilsvarer det som denne advokaten selv betalte for gården. En skulle dermed anta at det tilsvarer gårdens verdi. Likevel får han altså mulighet til å leie ut eiendommen til kommunen.

Det finnes mange slike eksempler som viser helt konkret, ned til minste detalj, hvordan kommunens byråkrati og maktapparat tjener borgerskapets og den enkelte borgers økonomiske interesser, på bekostning av vanlige arbeidsfolks økonomi. - Vi bør bruke sånne eksempler overfor dem som trur at kommunen er ei slags demokratisk, klasselaus innretning.

Der borgerne bor

Utbyggingsplanene er ei anna side som viser kommunalpolitikkens klasseinnhold. Høyre har, naturlig nok, programfesta at all boligfortetning må skje i samarbeide med grunneierne og på vilkår de kan godta, og selvfølgelig slik at strøkets egenart bevaras. Dette med strøkets egenart er et pussig begrep.

I Hoffsjef Løvenskjolds vei 31 bor det en husstand ved navn Astrup. Familiens og strøkets egenart er slik at de har en liten have på 46 dekar. På Grünerløkka er strøkets egenart slik at det bor 6-700 husstander på et område som tilsvarer

Astrups have. Byplankontoret beskriver strøkets egenart slik hos Astrupfamilien: "Bortsett fra åpne gressletter syd for Lysevillaen og omkring Astrups villa, har området tett vegetasjon". På Grünerløkka er det som kjent dårlig med både gressletter og det finnes vel ikke særlig annen vegetasjon enn Birkelunden. Men herr Astrup har ihvertfall funnet ut at det nå kan være lukrativt å legge ut en del av haven til boligbygging. Og da er det nå en gang slik at reguleringsplaner og boligtetthet skal bestemmes av bystyret. Og i bystyret bestemte Høyre med DNAs helhjertede støtte at en skulle benytte en så lav utnyttingsgrad at det bare blir plass til 180 boliger. Av hensyn til strøkets egenart.

En lignende sak var oppe i bystyrets siste møte. Nå gjaldt det bygging langs med Jerpefaret i Holmenkollåsen. Her er grunneierne slike folk som Lossius, Huitfeldt, Seyersted, Mustad, Rosenvinge, Hafel og Widerø, for bare å nevne noen. Igjen ble det lagt stor vekt på lokalmiljøets selvbestemmelse og egenart. Høyres Haakon-Magnus Preus sa det nokså klart: "Vi kan ikke ha én utbyggingsgrad for hele byen - vi må se på hvor i byen det er". - Forsåvidt et klart eksempel på at Høyrepolitikere er svært klar over at kommunalpolitikk er et klassespørsmål.

Arbeiderklasse og borgerskap møter kommunens apparat og byråkrati på helt forskjellige måter. Storparten av kommunens virksomhet er borgerskapet uvedkommende. Ungene deres går på skolen og de bruker delvis det offentlige helsestellet. Men levekåra deres er uavhengig av alle mulige offentlige tiltak og hjelpeordninger. Prisene på kollektivtransporten er ikke noe problem, de har i det hele tatt lite bruk for kollektivtrafikken. Derimot er det deler av borgerskapet som har fruktbare forbindelser med Oslo kommune. Storentreprenørene, som Selvaag, Selmer og Furuholmen er avhengig av at kommunen legger til rette for deres byggevirksomhet. Kommunen kjøper varer og tjenester fra en rekke bransjer, og dette legger grunnlaget for mange former for smøring, bestikkelser og avtaler. Og for tida driver Oslo kommune billigsalg av tomtegrunn, noe som gjør at f.eks. de største

forsikringssselskapene skaffer seg en mye sterkere makt-
posisjon i byen enn de hadde før.

For oss som lever av vanlig lønn eller pensjon eller arbeids-
ledighetstrygd betyr kommunens virksomhet noe helt anna.
Barnehageplass betyr et økonomisk være eller ikke være for
mange. Viss en av unga sklir ut på grunn av trøbbel på en
altfor ressursfattig skole, har vel de fleste av oss lite å
stille opp med. Skrinlegginga av en rekke sykehjemspro-
sjekter betyr uforsvarlige utskrivinger fra sykehus for mange
gamle, og det binder mange kvinner til ulønna omsorgsarbeid
i familien, i tillegg til eller i stedet for lønna arbeid.
Siste gang prisen på den såkalte "billig-"middagen til pen-
sjonister økte kraftig, gikk salget ned med gjennomsnittlig
564 porsjoner pr. dag. Det blei for dyrt å ete middag.
Den kraftige auken i egenbetaling for noe så vesentlig som
tannregulering, gjør at mange unger blir gående med tenna
mer og mindre på tvers.

Lista kan gjøres uendelig lang. Poenget er hele tida helt
enkelt. Den klassen som har makta i de kommunale organene,
de forblir uberørt av alle mulige nedleggings- og ned-
skjæringstiltak som bestemmes. Den klassen som får leve-
kåra sine vesentlig endra gjennom kommunale vedtak er uten
makt i de samme organa.

Resultatlikhet i levekår

Og det finst ingen kommune i landet der avstanden mellom
arbeiderklasse og borgerskap er større enn i Oslo. Arbeider-
strøka på Grønland og luksusvillaene i Holmenkollåsen
markerer dei absolutte ytterpunktene i det norske klassesam-
funnet. Og det eine er en forutsetning for det andre.

Ofte undervurderer vi disse klasseforskjellene. Bl.a. fordi
borgerskapet sjøl ikke er så altfor mediakåte når det
gjelder å blottlegge slike ting. Et fjernsynsprogram for
et år sia sammenligna 10 tilfældige familier i en vei i
Holmenkollåsen og i ei gate på Bøler. På Bøler låg de
skattbare inntektene mellom 70 og 90 000. I Nils Collet
Vogts vei tjente de fra 132 000 til 477 000. De aller fleste

lå mellom 300 og 400 000. På Bøler var rentefradraga fra 0 til 2300, foruten de 800 de kunne trekke fra for under-skudd i borettslaget. I Holmenkollåsen var rentefradraga stort sett over 100 000, og helt opp til 163 000. Halvparten hadde dessuten andre fradrag, bl.a. for innsats i kommandittselskaper.

Dette eksemplet viser ikke ytterpunktene. En kan vel heller gå ut fra at det viser hvordan forholda er sånn på det jevne, for vanlige arbeider- og funksjonærfamilier og for "vanlige" borger-familier.

Men for de herskende politikerne er det viktig å bortfor-klare dette. Sjølvne klassebegrepet skal helst vekk fra den dannede politiske debatt. I det Oslo som beskrives av DNAs kommuneprogramkomite finnes det derfor ingen klasser. Deri-mot er de klar over at det finnes littegranne av "levetårs-forskjeller". Ja, de tar så sterkt i at de sier "den vanske-ligste men også viktigste utfordringen i 80-åra vil være å utjamne disse forskjellene".

"Resultatlikhet i levekår" har derfor blitt den logiske hovedparolen som DNAs programkomite har lansert. For å få til dette vil DNA gå inn for at alle økninger i kommunale avgifter skal ha "en fordelingspolitisk profil". Men DNA har ingen, absolutt ingen kommunalpolitiske virkemidler til rådighet som kan sikre resultatlikhet i levekåra til Astrup i Hoffsjef Løvenskiolds vei og en arbeiderfamilie på Grüner-løkka eller Holmlia. Eller mellom de 10 husstandene i Nils Colletts Vogst vei og de på Bøler. Ganske enkelt fordi slike virkemidler ikke finnes innafor de rammene som kommunestyreloven og andre lover setter. Det er ikke mulig, sjøl for et sosialdemokratisk parti, å oppheve klasseskillet mellom borgerskap og proletariat under kapitalismen. Derfor satser DNA altså på å tilsløre det med ei språklig nyskaping om "resultatlikhet i levekår".

Men noe kan de også få til. De kan prøve å få til resultat-likhet i barnehagedekkinga mellom Groruddalen og Holmlia. Og resultatlikhet i skoleutbygging. Forutsetningen er at

en legger ned skoler og barnehager der det er best dekning i dag. Og det er slike ting de vil fortsette med i praksis, når valget er over. For også DNA vil holde det rike borgerskapet utafør. Mens de vil prøve å spre fattigdom og dårlige nødløsninger så "likt" som mulig i resten av byen. Det er dette som kommer til å bli den kommunalpolitiske praksisen, ganske enkelt fordi det er det som er det kommunale maktapparatets oppgave. Det er derfor borgerskapet har oppretta kommuner som helt nødvendige lokalavdelinger av det sentrale statsapparatet.

Men det forhindrer ikke at DNAs politikere kommer til å prøve seg på mange slags frisk klasseagitasjon i valgkampen. Viss det lykkes å stramme opp Torvald Stoltenberg litt, vil han nok uten blygsel bruke sine klassebrødres rikdom oppe i åsen som et bevis på Høyrestyrets elendighet og love arbeidsfolk utjamning på alle felter hvis de sikrer at Oslo blir "arbeiderstyrt på ny". Og i slike situasjoner kommer han til å snakke om utjamning mellom Holmenkollåsen og Grønland. Den virkelige utjamninga som skal skje, utflatinga i bønn mellom Groruddalen og Holmlia, den blir det taust om til etter valget.

Kommunen - statens lokalavdeling

Det var på 1830-tallet at de som leda den borgerlige statsmakta innså at de også trengte lokale maktorganer som kunne utføre en del av statens funksjoner. Vi fikk formannskapslovene i 1837 og seinere har det stadig skjedd endringer etterhvert som kapitalismen har forandra samfunnsforhold.

Verken fylkene eller kommunene er omtalt i Grunnloven. Oppgavene til disse lokale statsorganene bestemmes ved særlover og rundskriv, slik at det stadig er lett å tilpasse oppgavene og reglene til herskerklassens økonomiske og politiske behov.

Akkurat nå er det slike endringer på gang i stor målestokk. Ansvaret for helsetjenesten utenfor institusjon overføres til kommunene fra nyttår. I og for seg ei fornuftig ordning viss kommunene hadde fått økonomi til å klare oppgavene.

SV har også sine metoder for å takle kapitalismens problem. SVs hovedstyre lanserte i februar et manifest for 80-åra. Dette skriftet er på høyde med det aller ypperste i norsk litteratur når det gjelder å forklare kapitalismens muligheter til å bli god og snill, bare det blir ført en "riktig" politikk. Etter å ha forklart en del om utslaga av den kapitalistiske krisa, kommer de med denne kraftsatsen:

"Utfordringa er å forma ein politikk for åttiåra som kan skapa arbeid til alle og ei rettferdig fordeling - sjølv om vi ikkje kan rekne med økonomisk vekst".
(s. 2 i manifestet.)

Toppleðelsen i SV mener altså at det er mulig innafor kapitalismen både å oppnå

- 1) arbeid til alle, og
- 2) rettferdig fordeling, samtidig som
- 3) det ikke er økonomisk vekst.

Forutsetningen er at den kapitalistiske staten fører en riktig politikk. Eller som de sjøl sier: "ein politikk som fører utviklinga over i eit nytt spor".

Hele dette SV-manifestet er svært nyttig og interessant lesing. Det bør studeres av revolusjonære. Det er sjelden å se en mer bunnløs og perspektivløs reformisme på trykk. (Bestill fra SVs kontor i St. Olavs gate, tlf 20 69 79)

Jeg skal bare nevne et par konkrete utslag av denne tenkinga i kommunalpolitikken i Oslo. Eksempel som viser spiren til "eit nytt spor" i Oslo-politikken.

SV tror at kommunen er et slags folkets forsvarsorgan mot stat og borgerskap. Derfor er de bekymra over at den kommunale toppleðelsen har for lite handlekraft. For å rette på dette, programfesta de i 1979 innføring av byregjeringa "for å styrke de folkevalgtes makt mot kapitalmakten". (Sitert fra SVs kommunevalgprogram 1979.) I praksis ble byregjering ei merkesak for Høyre og deler av DNA, for å få ei hardere, mer strømlinjeforma og businessprega maktutøving fra Rådhuset.

For et par år siden (mai 1981) lanserte Oslo SVs bystyregruppe en ide for å styrke kommunens økonomi. De foreslo å øke kommuneskatten for lønnsinntakere med 1 prosent, eller ca. 220 mill. kr. Når en ser på hele det kommunale maktapparatet som et slags folkelig forsvarsorgan, er det jo logisk å skjerpe skattlegginga av arbeidsfolk slik at det folkelige fellesorganet får mer å rutte med.

Dette ~~klasseløse~~ SV-synet på kommunens maktapparat får også dagligdagse politiske utslag. For ei tid sida klarte RVs bystyregruppe å dokumentere hvordan toppledelsen i sosial-etaten samarbeider med mer og mindre tvilsomme hospitseiere. Ellen Pedersen la hovedvekta på hvordan denne saka illustrerer det kommunale maktapparatets klassekarakter. Men hun retta også et sylskarpt søkelys mot de to toppensvarlige i administrasjonen, sosialsjef Moe og sosialrådmann Stray Ryssdøl.

Dette ble for mye for SVs Per Eggum Mauseth. Han kappsprang med ytre Høyres Anders Melteig mot talerstolen for å få forretningsorden-innlegg, for å arrestere det han mente "nærmer seg personhets". Om vi skal sammenfatte de to innlegga hans blir inntrykket klart : Han trakk oppmerksomheta vekk fra klasseinnholdet i kommuneapparatets takling av saken. Og han leverte et spesielt forsvar for de to toppfolka som lå aller dårligst an. De to som er nøkkelpersoner i den råtne hospitstrafikken omtalte han helt nøytralt som "to navngitte funksjonærer i Oslo kommune".

Hverken Høyre eller DNA kunne spilt en sånn rolle for å forsvare disse toppfolka mot kritikk. Begge de to partiene er nemlig alt for mye innblanda sjøl. Det var vel faktisk bare Eggum Mauseth som kunne gjøre den jobben, og han gjorde den etter beste evne.

RV's rolle og RV's valgkamp.

I den valgkampen som kommer nå vil DNA ha svært "radikale" standpunkter. På de fleste viktige saker i den økonomiske politikken vil de agitere for standpunkter som er motsatt det DNA sto for i regjeringsposisjon fram til høsten 1981. Derfor vil vi bare oppnå å drukne oss sjøl, viss vi tror at standpunktene våre gleine kan forklare folk forskjellen mellom RV og f.eks. DNA.

Men vi bør avgrense oss skarpt mot DNAs løftemakeri. Vi slåss for våre standpunkter og skal fortelle folk det. Men vi må ha ei mest mulig riktig avveining mellom hva kampen i og utafør

bystyret betyr.

Et eksempel kan illustrere dette : I desember 1981 bestemte bystyrets massive flertall at bl.a. sykehjemsbudsjettene skulle reduseres med en viss prosentsats. DNA, H, Kr.f., Fr.p. og V sto på samme standpunkt. Alle saklige argumenter mot dette prella av som vanlig.

Det ble en voldsom motstand mot å skjære ned bemanninga. RV's innledningsbystyregruppa samarbeidde med tillitsvalgte og andre på sykehjemmene, og vi reiste kravet om at sparevedtaket skulle oppheves slik at en fikk vanlig bemanning igjen. I mars måtte bystyret behandle en interpellasjon fra Ellen Pedersen om saken, og det ble en avslørende debatt der bl.a. en delegasjon fra et av fagforbundene la fram dokumentasjon og argumenter som ingen av politikerne kunne motsi. Og i neste bystyremøte måtte de krype til korset, det aller meste av sparevedtaket ble oppheva.

Det er ingen tvil om at det var klassekampen utafor bystyret som spilte hovedrolla for resultatet. Men det er også helt klart at det var på grunn av RV at denne kampen hadde en talsmann i bystyret, og det var derfor at de ansatte i marsmøtet fikk høve til å legge argumentene sine fram for bystyret. Samtidig er det klart at om RVs bystyregruppe hadde prøvd å kjøre denne saka alene, uten å være samordna med massebevegelsen utafor Rådhuset, ville ikke forslaga våre hatt noen betydning. - RV skiller seg i praksis fra de andre partia ved at bystyrearbeidet har tiloppgave å tjene den politiske kampen og massebevegelsen utafor de politiske organene.

Men aller viktigst er det viss vi kan bli skarpere til å drive litt grovkorna klasseagitasjon. Vi bør dra fram enkeltteksempler av urett og råttenskap som folk opplever, og stille dette opp mot overklassens luksusliv og opp mot hva det kommunale maktapparatet gjør eller ikke gjør. Vi bør bruke enkeltteksempler til å agitere både mot sjølve det kapitalistiske systemet som er opphav til urett og undertrykking, OG for at arbeidsfolk må slåss for sosialismen.

Vi bør markedsføre RV som det eneste partiet som slåss mot borgerlig pampevelde, byråkrati og korrupsjon uten å ta sidehensyn til venner og bekjente i topposisjoner. Jeg tror svært mange har erfaringer som gjør at de vil være lydhøre for slikt. Dessuten er dette en del av banen hvor det er få konkurrenter.